

Leden Vaste Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenepad 1
2595 BG Den Haag

Datum: 14-4-2025
Inlichtingen: jcrabbendam@aob.nl

Onze ref.: 595508 / JC

Onderwerp: Inbreng commissiedebat DUO en Hoger Onderwijs

Geacht Kamerlid,

Op woensdag 23 april vindt het commissiedebat DUO en Hoger Onderwijs plaats. In aanloop naar dit debat vragen wij uw aandacht voor de tekortkomingen in de wettelijke verankering van de medezeggenschap in het hoger onderwijs.

In het hoger onderwijs is medezeggenschap, anders dan in het bedrijfsleven (WOR) en het funderend onderwijs (WMS), niet in een aparte wet geregeld. Instellingen kiezen elke vijf jaar tussen toepassing van de WOR of een medezeggenschapsraad/universiteitsraad volgens de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). De keuze tussen de WOR of de WHW zou geen verschil moeten maken in de rechten en het faciliteren van de medezeggenschap. Dit blijkt wel het geval te zijn.

De WHW bevat minder waarborgen op het gebied van tijd, ondersteuning, inspraak en handhaving. Hierdoor is, afhankelijk van de keuze tussen de WOR of de WHW, sprake van ongelijkheid tussen én binnen instellingen. Dit heeft gevolgen voor de effectiviteit van medezeggenschap in een sector die, juist vanwege haar schaalgrootte, complexiteit en maatschappelijke impact, vraagt om een sterke interne democratie.

Het is nodig om de WHW aan te passen zodat de rechten en faciliteiten van medezeggenschappers ten minste gelijkwaardig zijn aan die van de WOR. Dat kan door:

1. Het expliciet regelen van tijd, scholing en ondersteuning van medezeggenschappers;
2. Het wettelijk verankeren van een zelfstandig instemmingsrecht van het personeelsdeel over arbeidsomstandigheden, conform Europese richtlijnen;
3. Het versterken van de positie van decentrale raden en opleidingscommissies;
4. Meer consistentie en overzichtelijkheid in de wetgeving, zodat medezeggenschappers hun rechten en verantwoordelijkheden kunnen overzien en benutten;

In de bijlage vindt u een overzicht van de belangrijkste knelpunten in de huidige WHW. Wij verzoeken u in het commissiedebat aandacht te vragen voor de nodige aanpassing van de wet. Wij werken graag samen aan een toekomstbestendige medezeggenschapsstructuur in het hoger onderwijs en zijn bereid onze bevindingen en aanbevelingen nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Douwe Dirk van der Zweep
Algemene Onderwijsbond

Specifieke knelpunten medezeggenschapsregeling WHW

Deze notitie gaat over de wettelijke bepalingen die gelden als een instelling kiest voor een MR/universiteitsraad en dus niet voor de WOR.

1. Tijds- en ondersteuningsfaciliteiten onvoldoende wettelijk geborgd

De WHW biedt het personeel onvoldoende waarborging om goede afspraken te maken over tijdsfaciliteiten voor medezeggenschapswerk. In tegenstelling tot de WOR en WMS ontbreekt in de WHW een expliciete regeling voor benodigde tijd voor overleg, scholing en andere raadtaken. Vooral in het wo is dit een probleem, omdat zelfs de bepaling dat vergaderen in werktijd moet plaatsvinden, ontbreekt. De cao-hbo stelt wel een minimumnorm, maar biedt weinig ruimte om aanvullende tijd te claimen zonder instemming van het bestuur.

De WHW biedt medezeggenschapsraden minder sterke garanties voor ondersteuning dan de WOR en WMS. Waar de WHW spreekt over voorzieningen "waarover het instellingsbestuur kan beschikken", benoemen de WOR en WMS expliciet dat alle redelijkerwijs noodzakelijke externe ondersteuning wordt vergoed. Dit leidt in de praktijk tot discussies, met name over de aard en kwaliteit van ambtelijke ondersteuning. Ook voor scholingskosten is de regeling in de WHW zwakker: er moet eerst overleg plaatsvinden, terwijl deze kosten onder de WOR standaard door de instelling worden gedragen. De cao's bieden hierover bovendien geen aanvullende waarborging.

2. Geen wettelijk verankering van het zelfstandig instemmingsrecht van het personeelsdeel over arbeidsomstandigheden

De WHW kent het instemmingsrecht op Arbobeleid toe aan de gehele medezeggenschapsraad, in plaats van uitsluitend aan het personeelsdeel zoals in de WOR en WMS. Dit is opmerkelijk, aangezien het om arbeidsomstandigheden van werknemers gaat. Deze regeling wijkt af van Europese regelgeving (Richtlijn 89/391/EEG), die expliciet spreekt van overleg met werknemersvertegenwoordigers.

Bovendien biedt de WHW geen mogelijkheid om instemmingsrechten via het reglement te beperken tot één geleding, wat maatwerk belemmert. Alleen beperkte Arbowed-gerelateerde bevoegdheden zijn wettelijk aan de personeelsgeleding toegekend, terwijl een eigenstandig instemmingsrecht ontbreekt.

3. Decentrale medezeggenschap fragmentarisch geregeld

De WHW bepaalt dat de centrale medezeggenschapsraad of universiteitsraad de middelen voor medezeggenschap verdeelt, waaronder scholing, externe bijstand en mogelijk tijdsfaciliteiten. Dit belemmert decentrale raden en opleidingscommissies om zelfstandig afspraken te maken met hun eigen directie over hun specifieke behoeften. In tegenstelling tot de maatwerkmogelijkheden onder de WOR en WMS, ontbreekt in de WHW het recht op decentrale afspraken, wat leidt tot een gebrek aan passende facilitering op lokaal niveau.

De WHW regelt niet dat belangrijke algemene bevoegdheden van de medezeggenschapsraad, zoals het informatie- en initiatiefrecht, bescherming tegen benadeling en faciliteiten, ook

gelden voor deelraden en opleidingscommissies. Voor opleidingscommissies geldt deels een adviesrecht, maar zonder duidelijke regeling over de reactie van het bestuur op hun voorstellen. In het wo zijn deze bevoegdheden wél vastgelegd voor de faculteitsraad, maar in het hbo ontbreekt een vergelijkbare bepaling. Dit leidt tot ongelijkheid en juridische onduidelijkheid.

In het hbo ligt het instemmingsrecht op het medezeggenschapsreglement, ook voor deelraden en opleidingscommissies, volledig bij de centrale medezeggenschapsraad. Anders dan in de WMS of bij faculteitsraden in het wo, ontbreekt hierin een eigenstandig (instemmings)recht voor de deelraden zelf. Hierdoor missen zij zeggenschap over zaken die hen direct aangaan, zoals zittingsduur, verkiezingen en omvang van de raad. Dit belemmert maatwerk en eigen invloed op de inrichting van de decentrale medezeggenschap.

In tegenstelling tot de WMS, waar de deelraad automatisch bevoegd is bij besluiten die alleen hun onderdeel raken, kent de WHW die bevoegdheid niet vanzelf toe aan deelraden of faculteitsraden. Volgens artikel 10.25 WHW mogen zij alleen advies- en instemmingsrechten uitoefenen als het zowel hun onderdeel betreft als wanneer het faculteitsbestuur daar formeel toe bevoegd is. Deze bevoegdheden moeten bovendien expliciet worden vastgelegd in het medezeggenschapsreglement, waarvoor de centrale medezeggenschapsraad instemmingsrecht heeft. Hierdoor zijn de bevoegdheden van deelraden in het hbo afhankelijk van centrale besluitvorming en niet automatisch gewaarborgd.

4. Incoherente en onoverzichtelijke structuur van de WHW

Informatierecht: het informatierecht van de medezeggenschapsraad in de WHW is beperkt geregeld. De raad ontvangt alleen enkele basisgegevens, beleidsvoornemens en – op verzoek – informatie die hij nodig acht. Er ontbreekt een duidelijke lijst van documenten die standaard verstrekt moeten worden. In de WOR en WMS is dit beter uitgewerkt, met expliciete voorbeelden zoals het jaarverslag, bekostigingsgegevens en klachtencommissie-uitspraken.

Geheimhouding: anders dan in de WOR en de WMS ontbreekt in de WHW een bepaling over geheimhouding, wat in strijd is met de EU-richtlijn over werknemersrechten op voorlichting, raadpleging en participatie.

Nietigheid instemmingsrecht: In tegenstelling tot de ondernemingsraad en medezeggenschapsraad in het funderend onderwijs en de WOR, heeft de medezeggenschap in het hoger onderwijs niet het wettelijk recht om de nietigheid in te roepen wanneer het instellingsbestuur het instemmingsrecht negeert.

Halfjaarlijks overleg: De WHW mist een bepaling voor het halfjaarlijkse overleg over de gang van zaken binnen de instelling, zoals dit in de WOR wordt geregeld. Zo'n overleg versterkt de medezeggenschap.

Instemmingsrecht klokkenluiders: In tegenstelling tot de WOR ontbreekt in de WHW een instemmingsrecht over de procedure voor het melden van vermoedens van misstanden, zoals geregeld in de Wet bescherming klokkenluiders.